

Pionjärer

Eva och Karin var de första kvinnorna som prästvigdes i Strängnäs stift. I femtio år har de glatts, kämpat och pustat ut tillsammans.

Ett omväxlande jobb

Att vara mångsysslande vaktmästare passar Olle Cedersjö som handen i handsken.

Så funkar klimatinoden

Svenska kyrkans klimatarbete får regionala noder. Fyra klimatarbetare berättar.

Flera perspektiv på kvinnoprästfrågan

Personliga berättelser, historisk tillbakablick och juridik.

Biskop Johan

"Varför beskriver jag mig utifrån vem jag inte är?"

tryggt
givande
givasverige

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

act
Svenska kyrkan

Sprid ljus i mörkret

Foto: Fredrik Bengtsson/Ikon

I natt vaknar miljontals människor till ljudet av krig och konflikt. Act Svenska kyrkan arbetar för fred i de mest konfliktdrabbade delarna av världen.

Vi lever under samma himmel – tillsammans gör vi skillnad.
svenskakyrkan.se/act

Swisha din gåva
för fred till

900 1223

STRÄNGNÄS STIFTSTIDNING

Portalen kommer ut med fyra nummer per år och delas ut till anställda och förtroendevalda i Strängnäs stift. Upplaga: 3 600 exemplar. Utges av stiftsstyrelsen i Strängnäs stift.

ANSVARIG UTGIVARE

Jimmy Åkerfeldt

REDAKTÖR

Marlene W Antonson
0152-234 70

GRAFISK FORM

Linn Forsdahl
0152-234 71

REDAKTIONSRÅD

Marlene W Antonson
Linn Forsdahl
Carl-Henrik Gustavsson
Helena Inghammar
Henrik Kristing
Agneta Larsson
Christina Södling
Pia Wikström

KONTAKT

Portalen
Marlene W Antonson
Box 84
645 22 Strängnäs
strangnas.portalen@svenskakyrkan.se
0152-234 00

HEMSIDA

svenskakyrkan.se/
strangnasstift

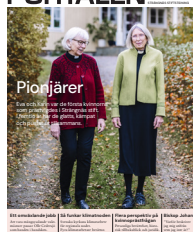
ADRESSREGISTER

Portalen skickas till anställda och förtroendevalda som finns inlagda i Kyrksam. Adressändringar görs av respektive församling.

OMSLAG

Eva Karlsson och
Karin Karlberg.
Foto: Carolin Ericson

PORTALEN

God jul och gott nytt år!

Just idag är det rimfrost på träden och vi får en föraning av julen, det är ju vit och frostig den ska vara ;). Men också röd och varm – som den är hos många av er, det har vi sett när vi skannat församlingsblad och hemsidor för att hitta material till "Stiftet runt". Man blir röd – och stolt – av allt som händer ute i stiftets församlingar. Konserter med ljuvlig musik, men också enkla julfiranden som öppnar dörrarna för fler. Tänk att få finnas med i detta sammanhang!

MARLENE OCH LINN

Var och en gör sitt – tillsammans

DET DÄR med IT får de ta ansvar för på Kyrkokansliet! Främjande och tillsyn sköter stiftet! Rör inte GUDM – det är församlingarnas uppgift! Ibland hänskjuter vi frågor uppåt eller neråt i organisationen. Ofta som om vi inte hörde ihop.

Svenska kyrkan har en vacker och komplex organisation som i mångt och mycket också är ändamålsenlig. Det mesta har förstås förbättringspotential men om utveckling ska ske krävs samarbete. Rekrytering och Psalmboken är två tydliga exempel. Och flera samverkansprojekt som förutsätter församling, stift och nationell nivå pågår.

Kyrkans färdplan för klimatet genomsyrar olika nivåer, och om till exempel delmålet förnyelsebar energi ska förverkligas är det helt nödvändigt att vi hjälps åt. Finansiering, projektering och en fysisk plats för vindkraftverk eller solcellsanläggning fordrar olika ingångar i frågan. Även Svenska kyrkans digitala färdplan, och nu sen det senaste Kyrkomötet också ännu tydligare i förvaltningen av jord och skog.

JIMMY ÅKERFELDT, STIFTS DIREKTOR

Innehåll

4–5. Sagt vid kyrkkaffet

6–10. Stifta bekantskap med:
Olle Cedersjö

11. Boktips

12. Stiftet runt

13. Följ med och be

14–19. Tema: prästen blev en hon

20–22. Fördjupning av:
Helena Inghammar

23. Sagt vid kyrkkaffet

24–25. Så funkar det: klimatnod

26. Nyfiken på: Wilhelm Tengroth

27. Kalendern: kurser och utbildningar

28. Biskop Johan skriver

Andreas tipsar om bra läsning

Strängnäs stifts första kvinnliga präster, Karin och Eva, berättar om sina år som präster och när perspektiven vänds i barnets utropande: "kan man va det?" när hon ser en manlig präst för första gången.

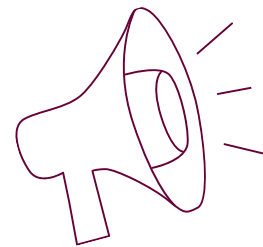
En annan Karin, en av våra nyvigda präster, uttrycker hur hon hittat hem i andligheten i Svenska kyrkan och jag rycks med i hennes resa.

"No fun no change", säger Annika Sundin om arbetet i nya Klimatnoden Mellansverige, och mina perspektiv får liv.

ANDREAS AXINGE, STIFTS PEDAGOG

Stiftelse dubblar församlingarnas insamling under julkampanjen

JULENS KAMPANJ att "Sprida ljus i mörkret" är i gång och det arbetas idogt med insamling bland ideella och församlingar i Strängnäs stift. I år tillkommer en parameter som bäddar för rekord: Under hela december fördubblar Akelius Foundation alla gåvor som kommer till bland annat Act Svenska kyrkan

och riktar sitt bidrag till människor som drabbats av våldet och striderna i Sudan.

– Det är en fantastisk nyhet och jag vill passa på att lyfta möjligheten för församlingar och pastorat vara med och bidra genom församlingsan-

slag. Akelius dubbling är en god anledning att se över om det vid bokslut finns utrymme under årets sista månad, uppmanar Johanna Holmberg, Act-inspiratör i Strängnäs stift.

Relationsbygge i Truro

I VÅRAS gjorde dåvarande prästkandidaten Samuel Gabrielsäter tre veckors praktik i Bodmins församling i Truro (Cornwall), som varit Strängnäs vänstift sedan 2001. Under oktober månad var biskopens adjunkt, Magdalena Öhring, på plats för att fortsätta relationsbyggandet och förnya vänstifts-avtalet. Ett besök fullt av goda möten och samtal med biskop David Williams och hans stab, präster, stiftsmedarbetare, församlingsbor, blivande präster och den internationella gruppen. Besöket bjöd även på biskopsvigning, mängder av te, scones och "cornish pasties", och en vilja och glädje i att utveckla relationen mellan stiftet. Är ni intresserade av en vänförsamlingsrelation? Kontakta Anne Falk eller Magdalena Öhring.

Rusta förtroendevalda för ny mandatperiod

VID NYÅR tar nya kyrkofullmäktige och kyrkoråd vid. Ett flertal utbildningstillfällen ges under mars och april för att rusta förtroendevalda. Se fullständig info och anmälan på hemsidan.

- Domprosteriet 16/4
- Norra Närke kontrakt 28/3
- Nyköpings kontrakt 11/3
- Nynäs kontrakt 14/3
- Oppunda och Villåttinge kontrakt 25/4
- Rekarne kontrakt 25/3
- Södertälje kontrakt 4/3
- Södra Närke kontrakt 7/3
- Uppsamling Närke 21/4, Sollidens kursgård
- Uppsamling Sörmland 21/4, stiftsgården Stjärnholm

Save the date!

Ett bibelord för varje dag

STRÄNGNÄSBON OCH Frälsningsofficeren Daniel Viklund skriver i andaktsboken *Ett år för den älskade* (Libris) en andakt för varje dag på året. Genom en till fem verser i taget tar han läsaren igenom hela boken. Efter en betraktelse eller tillämpning följer en sångstrof eller dikt och till sist en bön.

Exkursion för att lära mer om hyggesfritt skogsbruk

UNDER HÖSTEN genomfördes en exkursion på fastigheten Vidökna 1:1, mellan Eskilstuna och Julita gård, för stiftsstyrelsen och egendomsutskottet. Prästlönetillgångar i Strängnäs stift, PLT, har där avsatt 450 hektar produktiv skogsmark för att bedriva hyggesfria skötselmetoder, ett samlingsnamn för flera metoder som innebär att marken aldrig blir helt kal. Detta är en del i ett gemensamt miljömål för prästlönetillgångar i hela Svenska kyrkan att lära sig mer om hyggesfria skötselmetoder. Under våren och sommaren har Häradskog som förvaltar PLT:s skogar hyggesfritt bruk på fem bestånd på fastigheten med olika mål för att sköta olika typer av bestånd. – Det behövs mer forskning på alternativa skötselmetoder för att få mer kunskap så att vi vet vad vi kommer att få för skogar i framtiden beroende på vilken metod vi

En dag för lärande när PLT bjöd in till exkursion i Vidökna.

tillämpar, säger Petra Odén, egendomsförvaltare på PLT.

För närvarande finns fem bestånd med olika förutsättningar.

– Här finns både mager tallmark, fuktig gran- och lövskog, ung och gammal skog. Vi behöver lära oss mer för att se vad som fungerar bra i de olika miljöerna, säger Martin Strandberg, vd på Häradskog.

Jokkmokks kyrka, foto: Joakim Nordblom/Ikon.

Ájtte huvudentré, foto: Tenneh Kjellson.

Ungdomsresa till Sápmi ska öka kunskap om minoritetsgrupper

I FEBRUARI reser 20 ungdomar till Sápmi för att lära sig mer om samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition, om samiskt liv, om urfolksrätten och om Svenska kyrkans roll i förtrycket av samer. Ett mål är också att öka kunskapen om minoritetsgrupper i allmänhet. Resan leds av Andreas Axinge, Cecilia Sundkvist och Helena Inghammar och genomförs hållbart med tåg och enkelt boende på vandrarhem.

– Jag ser fram emot att besöka Ájtte – huvudmuseum för den samiska kulturen i Sverige, och lära mig mer tillsammans med ungdomarna. Förhoppningsvis kommer deras resa stiftets församlingar till godo. Följ gärna resan på stiftets Facebooksida, där ungdomarna kommer att synas, säger Helena Inghammar, stiftsadjunkt.

63%

SÅ MYCKET minskade flygresorna för hela stiftet från 2023 till 2024.

Prognosen för 2026 är 100 resor och 2027, 67. Det visar klimatnodens genomgång av stiftets flygresor i VisA. Läs mer om klimatnoden på sid 24–25.

Grattis till doktorshatten Fredrik!

FREDRIK JOHANSSON SELTMAN,

präst i Strängnäs stift, doktore-rade nyligen med avhandlingen *Rättfärdiggörelse som skapelseblivande: ekosoteriologi i dialog med Eberhard Jüngel*. Studierna har till viss del finansierats av Strängnäs stift så vi säger ett extra grattis!

Hur känns det?

– Stort och roligt att avhandlingen nu är färdig efter så många år av arbete.

Vad hoppas du att avhandlingen ska bidra med?

– Jag hoppas att den kan bidra till att fördjupa kyrkans röst i klimatkrisen genom att visa hur evangelium kan förkunnas i en skuldtyngd tid.

– Guds nåd och förlåtelse utgör en kraft i den gröna omställningen, eftersom det vänder skuld till frihet – en frihet som är till relation. Friheten i Kristus handlar inte om autonomi utan om att höra till och höra ihop, vilket förvandlar våra handlingar. Synden däremot kröker oss inåt, sliter sönder väven av relationer som både Gud och skapelse utgör och får oss att tro lögnen att vi inte hör till skapelsen. När vi förmedlar evangeliet till varandra bryts spiraler som skadar både miljö och samhälle. Så sätts vi fria att höra till och höra ihop – fria att vara skapelse.

Vad ska du göra nu?

– Jag kommer att bli samarbetskyrkopräst i Hagaberg, med en del av tjänsten förlagd som lärare på folkhögskolan.

Teologiskt bordssamtal 11/12 med Fredrik Seltman.

Boka Jennifer och River för ett besök i din församling!

Jennifer spenderade två dagar tillsammans med Aeta-folket i bergen i Florida Pampanga. Aeta-folket är en del av den filippinska urbefolkningen som trots förtryck fortsätter sin kamp för att bevara sin mark och identitet.

TRE MÅNADER har gått sedan Jennifer och River packade sina väskor och begav sig till Filippinerna, som Strängnäs stifts stipendiater i utbytesprogrammet *Ung i den världsvida kyrkan*. Nu är de tillbaka i Sverige.

I loggen i någon annans vardag kan man

ta del av deras upplevelser från resan. De vill gärna besöka församlingar och pastorat i vår och berätta mer.

Kontakta Anne Falk för att boka en tid: anne.falk@svenskakyrkan.se.

"Jag tycker om att ha fingrarna i många syltburkar"

Vaktmästaren Olle Cedersjö får använda många talanger i kyrkan

I Olle Cedersjös arbetsuppgifter ingår allt från praktiska sysslor som att plantera perenner på Tysslinge församlings kyrkogårdar och stöpa bivaxljus till att ta emot 60–70 tacosugna Garphyttabor i S:t Josefs kapell då det är taco-tisdag.

– Jag tycker om att ha fingrarna i många syltburkar samtidigt, konstaterar Olle Cedersjö som stortrivs med att jobba i en församling där hela arbetslaget är med och "bygger kyrka" och det är tillåtet att gå över gränserna för sin profession.

TEXT: INGALILL BERGENSTEN / FOTO: ULLA-CARIN EKBLOM

DET VAR SÅ taco-tisdag kom till. Det visade sig att en av vaktmästarna (numera också församlingsassistent) hade diakonala intressen. Församlingsassistenten och en av kyrkomusikerna startade den mycket populära taco-tisdagen i Garphyttan, ett gammalt brukssamhälle i Kilsbergen där församlingen åren innan inte hade varit så närvarande. Olle hade haft en idé om att ha en vardagsgudstjänst och i samtal med varandra kom de tre fram till att dessa saker skulle kunna komplettera varandra. Numera är det därför taco-tisdag följt av en vardagsgudstjänst en gång i månaden i S:t Josefs kapell. Middagen startar vid halv fem och klockan sex börjar en kortare gudstjänst.

– Jag är ofta med och spelar gitarr på gudstjänsten. Hela arrangemanget är tänkt att sänka trösklarna genom att erbjuda en enklare form av guds-

tjänst för ovana kyrkobesökare. De andra vaktmästarna är också med och hjälper till med inköp, matlagning, servering och musik, berättar Olle Cedersjö.

HANS EGEN VÄG till kyrkvaktmästarjobbet är minst sagt krokig. Olle är uppvuxen i frikyrklig miljö och kallar Larslundskyrkan i Sköllersta för sin hemförsamling. När han just hade slutat ettan flyttade föräldrarna till Semendua i Zaire, nuvarande Demokratiska Republiken Kongo, för att arbeta som missionärer för Svenska baptistsamfundet (numera Eumeniakyrkan). Pappa Björn Hansen arbetade som byggnadsingenjör och mamma Solveig med administrativa sysslor.

– Jag lärde mig prata lingala och sprang omkring barfota tillsammans med de andra barnen i området. Vi kom tillbaka till Sverige då jag skul-

le börja femman och mina kompisar tyckte nog att jag var lite exotisk som bott i Afrika. Dessvärre trodde de också att jag var väldigt bra på fotboll, för det hade de hört att alla afrikaner var...

Fotboll är för övrigt något som skulle komma att få en stor plats i Olle Cedersjös liv.

– Båda mina döttrar spelar fotboll och jag är tränare för den yngstas lag. Och själv står jag i mål för ett futsal-lag. Så mycket handlar om fotboll hemma.

Det var dock en annan sport som skulle leda Olle Cedersjö till arbetet i Tysslinge församling. Nämligen capoeira. Men mer om det senare.

OLLE ÄR YNGST i en syskonskara på fem barn. Hans beskrivning av uppväxten i Sköllersta och Afrika låter idyllisk. Föräldrarna hade ett stort

Som vaktmästare i Tysslinge församling får Olle Cedersjö hantera såväl räfsa som gitarr i sitt arbete, vilket är en av anledningarna till att han trivs så bra.

► musikintresse och Olle valde musikestetisk linje på gymnasiet. Därefter började han läsa litteraturvetenskap på Örebro universitet.

– Jag fick så småningom ihop en akademisk examen där det ingår såväl sociologi som beteendevetenskap, säger Olle som alltid haft ett socialt engagemang.

Det har yttrat sig i att han jobbat med ensamkommande flyktingbarn, på ett härbärge för hemlösa och på Göteborgs räddningsmission.

– Men det var först när jag i 25-årsåldern hittade den skandinaviska rörelsen Korsvei som jag kände att jag ”kommit hem”. Denna rörelse har fyra grundpelare som är: 1. Att söka Jesus Kristus, 2. Bygga gemenskap, 3. Leva enkelt och 4. Främja rättvisa i världen.

För Olle Cedersjö har tron funnits med helt naturligt sedan barndomen i baptistkyrkan i Sköllersta. Men då han bodde i ett kollektiv på norr i Örebro började han gå i Olaus Petri kyrka.

– En av killarna i kollektivet tog

med mig på morgonmässor och på kristen djupmeditation. Där och då öppnade sig helt nya dimensioner av tron för mig. Jag började läsa böcker av trappistmunken Thomas Merton och karmelitbrodern Wilfrid Stinissen och fascinerades av den mystiska delen av tron.

– I frikyrkan lägger man ju stor vikt vid orden och musiken. Men vi människor har ju fler sinnen än hörseln. Atmosfären i en kyrka har betydelse. Dofter har betydelse.

DEN MER LITURGISKA och mystiska spiritualiteten har sedan tiden i Örebro-kollektivet följt Olle Cedersjö. Det har även en örebroflicka som även hon bodde i kollektivet, Karin Cedersjö.

– Vi var inte tillsammans i Örebro men efter att hon flyttat till Göteborg för att plugga och jag var kvar i Örebro insåg vi att vi saknade varandra mer än vi trott och sedan dess har vi hållit ihop.

I Göteborg engagerade de sig i Matteuskyrkan som hade varit en gammal

baptistförsamling men som ville pröva nya vägar och nu är en ekumenisk gemenskap ansluten till Evangeliska frikyrkan (EFK) och Svenska kyrkan/EFS.

– Vi var en grupp som testade allt möjligt från dialogpredikningar till eftermiddagsgudstjänster. Gudstjänsterna hade tydliga svenskkyrkliga influenser i form av liturgin.

Så småningom kände paret Cedersjö att de ville flytta ut från stan, odla sina egna grönsaker och prova att bygga en kommunitet på landet. Och så blev det. De hittade ett gammalt missionshus i Österåker utanför Vingåker där de började leva ett nytt, enklare liv med egna odlingar.

– Vi hade en till kollektivmedlem från start och hoppades att vi skulle bli fler. Men så blev det inte, och 2011 flyttade vi till Örebro och bodde i Lindbacka i ett hus vi delade med ett annat par samt en asylsökande irakisk familj. Ett slags kvasikollektiv, säger Olle och ler stort.

Det var under åren i Lindbacka som Olle började gå i den närliggande kyr-

Fakta:

Namn: Olle Cedersjö (Olle efter en missionärsvän till föräldrarna, Cedersjö efter sin fru).

Ålder: 44 år.

Yrke: Arbetsledare för kyrkvaktmästarna i Tysslinge församling.

Familj: Hustru Karin och döttrarna Lilly 13 år och Lotta 10 år.

Bor: Strax utanför Vintrosa.

Min bästa sida: Jag är bra på att lyssna och ta människor. Och vill bidra till att skapa en kreativ och tillåtande arbetsmiljö där ingen behöver vara rädd för att göra fel.

Min sämsta sida: Borde bli bättre på att hålla rutiner som "på fredagar rensar vi grusgångarna".

Kuriosa: Olles mormor var sångförfattaren Lydia Lithell som bland annat skrivit texten till "Jag har hört om en stad ovan molnen". Och hans morfar Daniel var med och skapade Lithells korvfabrik.

Genom Taco-tisdag och vardagsgudstjänst vill Olle och hans kollegor sänka trösklarna till kyrkan.

kan i Tysslinge. Och de två döttrarna började gå i Tysslinge friskola som ligger snett över vägen från Tysslinge församlingshem.

SÅ KOM DÅ 2020 och pandemin. Olle var arbetsledare på ett LSS-boende i Nora och hade så smått börjat fundera på om han ändå inte ville jobba inom kyrkan. För att få möjlighet att träna sin sportgren capoeira, som är en slags kombination av kampsport, dans och akrobatik, hade han lånat nyckeln till Vintrosa församlingshem. Då han skulle lämna igen nyckeln till kyrkoherde Johan Bremer slängde han ur sig en fråga:

– Jag undrade om han skulle kunna säga till mig om det någon gång i framtiden blev en tjänst ledig som vaktmästare i Tysslinge församling. Jag hade tänkt mig om något år eller så.

Men Johan Bremer svarade att samma dag hade faktiskt arbetsledaren för vaktmästarna sagt upp sig. Så om Olle var intresserad...

– Jag hade ju inte tänkt mig gå in i en tjänst med personalansvar igen, men det visade sig att jag kunde få en tjänst med arbetsledaransvar som fungerade både för dem och mig. Jag har varit här fem år nu, längre än på något annat jobb jag haft, och jag stortrivs. Kanske för att här får jag vara den "diverseperson" som min fru brukar säga att jag är. En människa

som tycker om att göra många olika saker.

VAKTMÄSTERIET I TYSSLINGE församling består av fem personer, inklusive Olle. Under hans ledarskap har en hel del förändringar ägt rum. Bland annat är alla vaktmästarna numera heltidsanställda på 85 procent. De jobbar 60 procent på vintern och 100 på sommaren.

– Jag tyckte att det var tråkigt att släppa iväg vaktmästare som vi trivts med på hösten och behöva börja om rekryteringsprocessen av nya inför sommaren varje år i januari. Så jag försökte fundera och se om det kunde skapas meningsfulla uppgifter för vaktmästarna även på vinterhalvåret, berättar Olle.

Det var så idén att göra egna gravljus av återvunna gravljus uppstod och även stöpningen av bivaxljus som används i församlingens alla tre kyrkor. Så här års stöper vaktmästarna ljus några dagar i veckan.

– Vi är ännu bara i inledningsfasen av vad som den här verksamheten skulle kunna utvecklas till. Bland annat skulle jag vilja kunna erbjuda allmänheten att komma och delta i vår ljusstöpning. Och jag skulle även vilja komma upp i sådana volymer att

vi kunde sälja bivaxljus. Gravljusen säljer vi redan ute på kyrkogården. Kanske kan vi också göra bivaxsalva av bivaxet som vi köper av en lokal biodlare.

Olle talar sig varm för det som han menar genomsyrar hela Tysslinge församlings organisation – en öppenhet som gör att alla yrkesgrupper rycker in där det behövs, att det är lätt och

tillåtet att gå över professionsgränserna. Och att det finns möjlighet att få använda sina kreativa sidor vilken plats i organisationen man än befinner sig på. Så

som den kockutbildade vaktmästaren gör på taco-tisdagarna. Och Olle själv då han medverkar med att spela gitarr och cajun till den stora kören som sjunger in julen.

– Att få använda sina kreativa sidor är meningsfullt. Det man skapar själv ger en helt annan glädje och mening än det man handlar och konsumerar. Och resultatet, som med ljusstöpningen, blir dessutom ofta miljövänligt.

Olle medger att han personligen har en dragningskraft till det som går att göra själv. Att ta till vara saker och inte bara konsumera nytt. Han och hustrun odlar mycket själva och hustrun håller på och bygger upp ett litet företag som säljer grönsaker, blommor,

”Här får jag vara den "diverseperson" som min fru brukar säga att jag är.

plantor, örtsalt med mera.

Helt i linje med återbrukstankarna ligger vaktmästeriets upprustning av en gammal drängstuga intill församlingshemmet i Vintrosa. Där fick hela personalen, inte bara vaktmästarna, under Olles ledning pröva på att lerklina väggarna, en mycket gammal isoleringsmetod som dessutom använts i drängstugan tidigare.

– Det var jätteroligt att församlingen beslutade att vi skulle göra i ordning en enklare övernattnings för pilgrimsvandrar i den här drängstugan. Vintrosa ligger faktiskt längs en ur-gammal pilgrimsled som går från Närkes Kil ända ner till Vadstena. Och vi har haft förfrågningar från pilgrimer om övernattnings. Det kommer vi att kunna erbjuda då väggarna torkat och sedan målats med äggoljetempera.

YTTERLIGARE EN FÖRÄNDRING med miljötänk började Olle Cedersjö genomföra för tre år sedan. Det var att Tysslinge församling skulle plantera perenner och inte sommarblommor på de gravar som kyrkan sköter.

– Det var så mycket växter som slängdes efter varje sommarsång och det kändes fel. Perenner sköter sig inte själva, som en del tror, men att ha perenner innebär ändå mindre jobb och dessutom varar de i många, många år.

Hur visste du vilka perenner ni skulle sätta? Har du någon trädgårdsutbildning?

– Nej, jag åkte runt och tittade, läste på och testade. I och med att vi odlar mycket hemma så hade jag en grundkunskap som gjorde att jag vågade prova. Blir det fel är det bara att prova något annat.

Detta förhållningssätt ligger helt i linje med Olles tankar om att skapa en arbetsmiljö där ingen ska vara rädd för att göra fel.

– Fast än så länge är det nog mest jag som känner mig bekväm med att dela plantor och sånt, konstaterar Olle.

På våren blommar nu först vårlökar som krokus, kungsängsliljor och narcisser på gravarna i Gräve, Tysslinge och Vintrosa. Och sedan under sommar och tidig höst nejlikrot, lavendel,

Olle Cedersjös möte med Svenska kyrkan gav tron fler dimensioner. Ord, musik, mystik, atmosfär och dofter. Mångfalden berikar.

funkia och alunrot.

– Perennplanteringen gör också att det blir lättare att visa vad vi erbjuder om någon undrar vad deras anhöriga ska få på sin grav, säger Olle och kommer därmed in på en annan aspekt av kyrkvaktmästarjobbet – att möta människor i glädje och sorg.

– Det är ju särskilt i samband med urnsättning som man som vaktmästare kommer i kontakt med sörjande. Och då är det ju bra att ha vaktmästare med social kompetens som kan möta människor med respekt. Och det har vi, konstaterar Olle som själv har omvittnat lätt att prata med människor.

En kyrkvaktmästare som arbetar i

Svenska kyrkan måste vara medlem i kyrkan. Däremot ställs inte i Tysslinge församling någon fråga vid anställning om den personliga tron. Det gjorde ingen heller då Olle anställdes, å andra sidan var hans engagemang och tro redan känd i församlingen.

Hur ser din personliga tro ut?

– Jag ser hela tiden nya vinklar av Guds väsen. Gud är mångfaldig och Guds ljus är som ett prisma som bryts på olika sätt för olika människor.

– På vaktmästeriet inleds nästan varje dag med en stunds tyst bön. Någon minut i tystnad då vi samlar oss inför dagen och tänder ett ljus. Det känns fint.

Nytänk för praktiskt konfirmandarbete

Mosaik – handledning för konfirmandarbete

Kristina Reftel, Johan Reftel, Elisabeth Karlsson och Maria Holmström (Argument 2025)

MOSAIK ÄR en praktisk handledning för den som arbetar med konfirmander –

som även räknar med unga ledare i konfirmandarbetslaget. Här finns gott om övningar (sant eller falskt-quiz, bibelmeditationer, stationsvandringar,

berättarteater och samtalsövningar), och vi har testat några på konfirmandarbetslaget i Nyköping, konfirmander och unga ledare.

Ledare, unga ledare och konfirmander är överens: övningarna är både roliga och annorlunda. Boken kändes genomarbetad: "som en 2.0-bok" tyckte ungdomarna. Konfirmanderna tyckte att "instuderingsfrågorna" ibland var lite väl lätta medan andra inslag inbjöd till diskussion och engagemang. Ledarna å sin sida tyckte att samtalsfrågorna var lite väl avancerade, trots att man jobbat rejält med temat.

Det genomgående omdömet är dock positivt. Boken är användbar även för äldre konfirmandgrupper. En bok att använda, kanske inte från pärm till pärm men som ett plockmaterial.

MARIE WESTLING
CECILIA SUNDKVIST

En bok som ger unga ledare nya perspektiv och praktisk hjälp

Två sanningar och ett uppdrag

Fredrik Beverhjelm (Verbum 2025)

TVÅ SANNINGAR och ett uppdrag är en inspirerande bok för unga ledare i kyrkan. Det jag uppskattade med boken var att det fanns reflektioner och böner som jag har kunnat ta hjälp av när jag hållit i andakter. Det gör boken användbar i praktiken,

inte bara som något man läser. Boken är uppdelad i tre delar. Jag fastnade mest för den delen som handlade om uppdraget. Författaren Fredrik Beverhjelm förklarar på ett tydligt och inspirerande sätt vad det innebär att ha ett uppdrag som ung ledare, och hur man kan se sitt ledarskap som en del av något större. Jag tycker att det gav mig ett nytt perspektiv på hur viktigt det är att leda

med både ansvar och omtanke. Hela boken är personligt skriven vilket jag anser gör den mer lättläst, det gör den också enklare att kunna koppla till sina egna uppdrag i kyrkan. Detta är verkligen en bok jag, som ung resurs, uppskattat och tycker att alla unga ledare bör läsa.

JÖRDIS JOHANSSON

Fördjupande och problematiserande om uppdraget att undervisa

Hur lär man sig att tro?

Anders Hedman (Argument 2025)

ANDERS HEDMAN tar sig an frågan "Hur lär man sig att tro?" i boken med samma namn. Genom att visa på hur pedagogik, undervisning och tro hör samman bidrar han med en röst in i samtalet om församlingens grundläggande uppgift att undervisa. Utgångspunkten är, den för somliga provocerande tesen,

att all undervisning inte automatiskt leder till lärande och när lärande sker är det inte säkert att det blev vad den som undervisat hade tänkt sig. Boken är skriven med ett lätt språk men spänner över många forskare och stora teorier så den kräver en del engagemang av läsaren.

I slutet av varje kapitel finns samtalsfrågor, i den sista delen finns bibeltexter som visar på de olika perspektiven

på lärande och vid flera tillfällen i boken finns olika övningar. Jag tror, liksom Hedman skriver i inledningen, att läsare med fördel kan mötas i grupper för att diskutera texten i boken, och då är dessa frågor, bibeltexter och övningar till god hjälp när gruppen möts.

HELENA ÅHLIN

En bok om äktenskapets uppdrag att lära oss om kärleken

42 teser om äktenskapet

Emma Audas (Verbum 2025)

FÖR MÅNGA är äktenskap en självklarhet, för andra inte alls. Teologen och prästen Emma Audas ger oss i boken 42 teser om äktenskapet sina tankar om denna rit. Hennes grundtes är att äktenskapet handlar om tacksamhet och om möjligheten att lära sig något viktigt om kärleken. Att människor väljer att gifter sig,

att överlåta sig till varandra, det ger en god anledning till att fira med kyrkklockor och högtidlighet. Boken, som går att läsa från pärm till pärm, eller bara en tes åt gången, berör våra försök att leva tillsammans, med utgångspunkt i relationer, familjeliv, kyrkans perspektiv och teologi kring äktenskapet. Det finns något för alla att fördjupa sig i, både den som står i begrepp att avge sina löften och den som får i uppdrag att viga. Som

läsare blir jag ibland förvånad, jag skrattar då och då och jag både håller med och motsätter mig Audas tankar. Mina egna föreställningar och idéer utmanas, på ett positivt sätt. Det här kommer bli en bok jag återkommer till, den kommer att bli en god hjälp i mitt uppdrag som vigselpräst.

MAGDALENA ÖHRLING

Det här händer *stiftet runt*

Sinnesrogudstjänst

En gudstjänst med sinnesrobönen i centrum, ljusständning och musik samt efterföljande kvällsfika. Fredag 30/1 kl. 18–20 i Ervalla kyrka. **Hovsta pastorat.**

Måla Bibeln

Måndagskvällar ojämna veckor träffas vi och läser en bibeltext, reflekterar och målar det som kommer för oss. Anmälan görs till pastorsexpeditionen. Kl. 18–19.30 i Paradiset. **Kumla pastorat.**

Café Himlagott

Ett mysigt café i en lugn och trivsamt miljö, här finns hembakat fika och lunch. Cafét drivs med stöd av MARY-metoden. Onsdagar kl. 12–16 och torsdagar kl. 12–18 i Kyrkans hus i Fjugesta. **Knista församling.**

Familjegudstjänst med trettondagsspel

Församlingens konfirmander framför ett Trettondagsspel, söndag 11/1 kl. 14 i Pålshöda kyrka. **Sköllersta församling.**

A Festival of Nine Lessons and Carols

Musikgudstjänst enligt engelsk tradition. Mellan bibelläsningar om julens händelser framför Olaus Petri Vocalis julsånger av bl.a. Herbert Howells och Michael Bojesen. Trettondedag jul 6/1 kl. 18 i Olaus Petri kyrka. **Olaus Petri församling.**

Julgransplundring

Kom och träffa de tre vise männen, fika gofika och prova att vara stjärntydare i Kalles lekpark. Adolfsbergs kyrka, 6/1 kl. 14–16. **Adolfsbergs församling.**

Retreat

Vi börjar kl. 18.30 med inledning och ledd meditation. Kl. 19–20.30 Tyst retreat: stillhet, bön, läsning, målning eller det som fyller dig med ro. Kontakta församlingen för mer info och anmälan. Ingen kostnad. 15/1 i Mariefreds kyrka. **Mariefreds församling.**

Nyårsbön i Askers kyrka

Nyårsafton 31/12 kl. 15 i Askers kyrka. **Asker-Lännäs församling.**

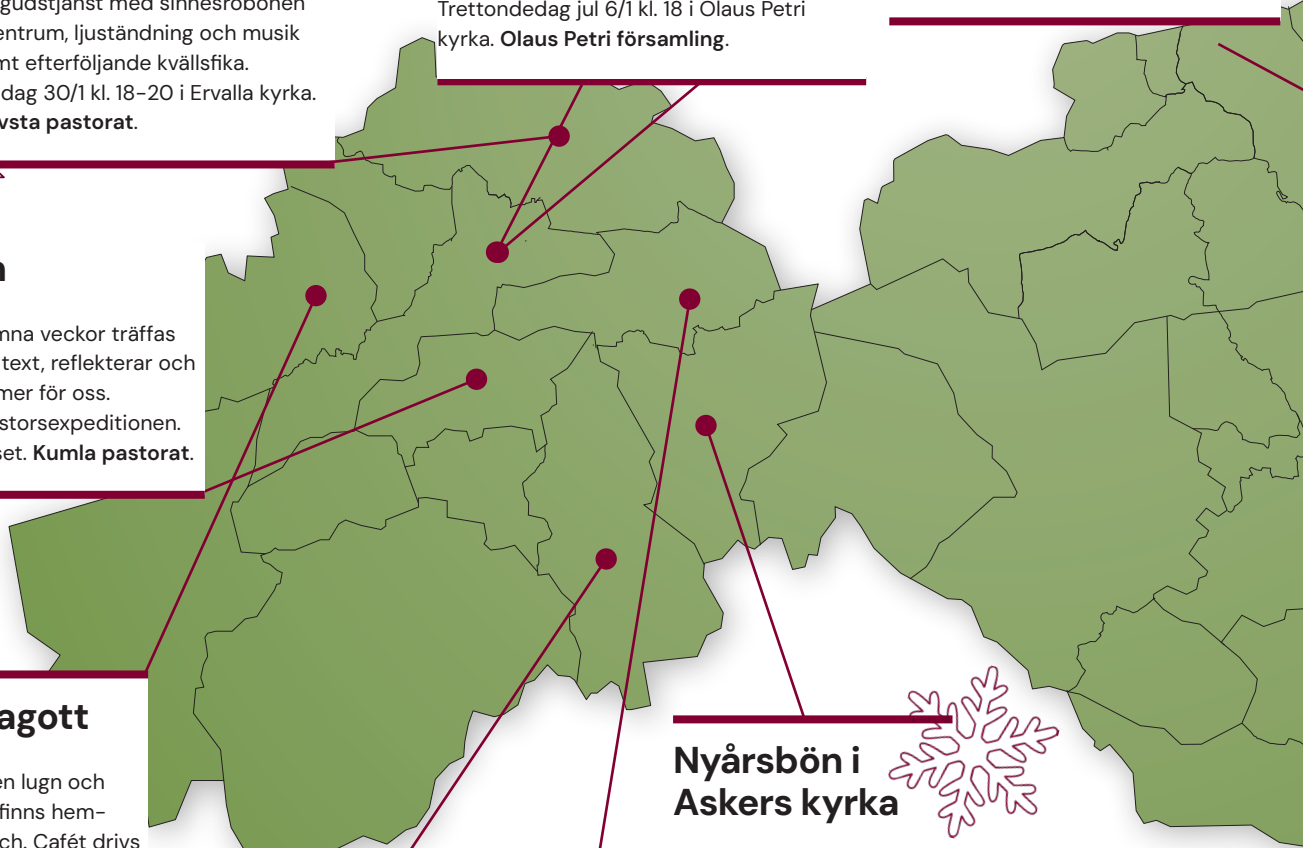

Activitetscafé

Kreativitet, samtal och fika! Vi erbjuder material för skapande aktiviteter som passar både barn, unga och vuxna. Varje tillfälle har ett nytt tema som följer årstid, högtid eller kreativ idé. Ingen föranmälan behövs! Kl. 14–16: 11/2, 11/3, 8/4. **Kvismare församling.**

Ekumenisk gudstjänst för ungdomar

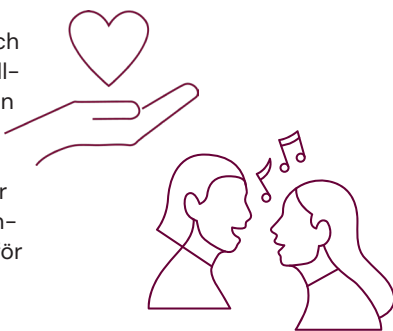
Ungdomar från alla kristna kyrkor i Nyköping bjuds in till en gemensam gudstjänst, söndag 18/1 kl. 16 i S:t Nicolai kyrka. **Nyköpings församling.**

Hoppet i det trasiga

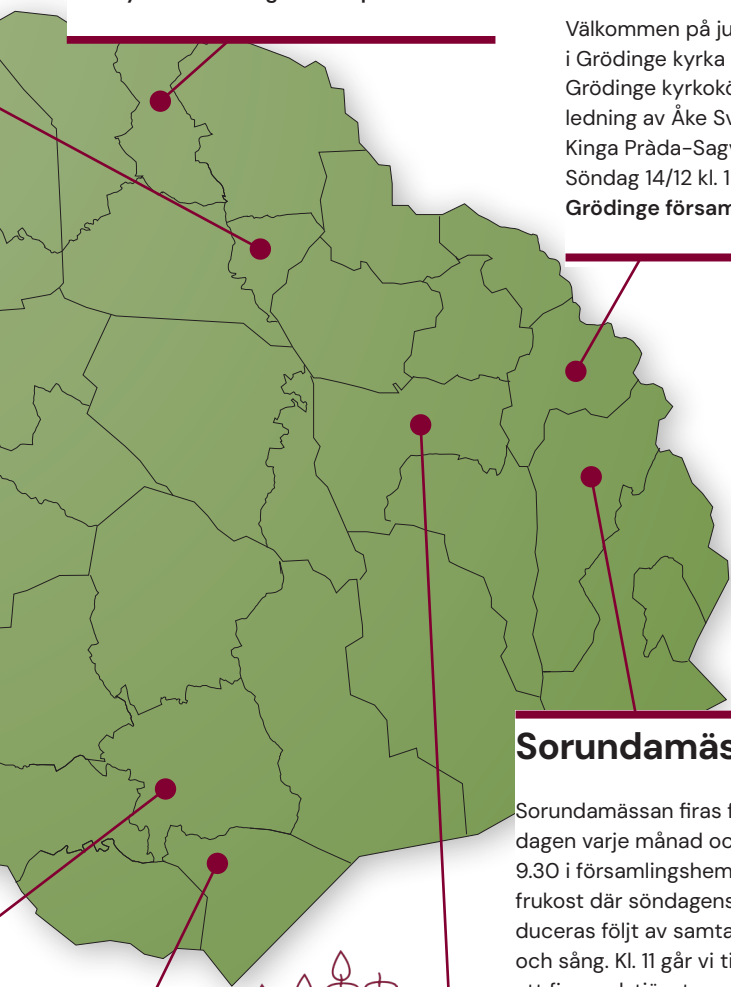
Upplever du att julens glada sånger och glittriga dekorationer inte avspeglar tillvaron där du är just nu? Kanske är julen mest krav, saknad och en påminnelse om det som är trasigt i livet. Här kan du dela den känslan med andra. Under kvällen finns möjlighet att mötas i samtal, uttrycka sig kreativt och egen tid för stillhet. Vi avslutar med en gudstjänst som utformas gemensamt. Kvällsfika finns. 28/12 i Strängnäs domkyrka.

Kyrkan öppnar kl. 16.30 och portarna stängs kl. 17 då vi börjar. Avslut kl. 20. Ingen föranmälan. **Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö.**

Julkonsert med Grödinge kyrkokör

Välkommen på julkonsert i Grödinge kyrka med Grödinge kyrkokör under ledning av Åke Svedén. Kinga Prada-Sagvik, flöjt. Söndag 14/12 kl. 15. **Grödinge församling.**

Sorundamässan

Sorundamässan firas första söndagen varje månad och inleds kl. 9.30 i församlingshemmet med frukost där söndagens tema introduceras följt av samtal, skapande och sång. Kl. 11 går vi till kyrkan för att fira gudstjänsten som präglas av delaktighet. 4/1, 1/2. **Sorunda församling.**

Konsert: I adventstid

Södra Aros vokalensemble och Irina Söderberg på piano/orgel. 14/12 kl. 17 i S:t Botvids kyrka. Fri entré, kollekten går till vår hjälpkassa Räddningsplanen. **Oxelösunds församling.**

En salig röra

Enkel gemenskap för alla åldrar! Vi åter tillsammans, sedan finns möjlighet att pyssla, sjunga eller samtala om Bibeln och tron. Allt utifrån temat för kvällen. Vi avslutar kvällen med att fira en enkel mässa tillsammans. Torsdagar jämna veckor kl. 17–19 i Postillan i Mölnbo. **Järna-Vårdinge pastorat.**

Följ med och be

Gud, i årets mörkaste tid bereder vi plats för undret - barnet i krubban, ljuset i världen. Tack för uppdraget att vara bärare av ljus och hopp till andra. Hjälps oss tro på ljusets kraft när tillvaron är mörk. Må vi se den vi möter med öppen blick, visa omtanke och dela med oss av vår tid och omsorg när den räcker till fler. I Jesu namn. Amen.

Varje vecka ber vi i Strängnäs stift för ett kontrakt och för dess kontraktsprost, samt för församlingarna i kontraktet. Vi ber också för våra systerkyrkor i de länder som ingår i Borgågemenskapen och våra vänstift. Se vecka och kontrakt nedan.

Vecka 50, 6

Norra Närkes kontrakt, kontraktsprost Caroline Edlund. Adolfsberg, Almby, Edsberg, Långbro, Mikael, Mosjö-Täby, Örebro Nikolai, Örebro Olaus Petri, Knista, Axberg, Glanshammar och Tysslinge.

Vecka 2, 10

Oppunda och Villåttinge kontrakt, kontraktsprost Tomas Holdar. Katrineholmsbygden, Björkvik, Västra Vingåker, Österåker, Flen, Helgesta-Hyltinge, Dunker-Lilla Malma, Mellösa och Bettna.

Vecka 51, 7

Södra Närkes kontrakt, kontraktsprost Gunlög Axelsson Ölund. Askersund-Hammar, Lerbäck, Snavlunda, Ramundeboda, Skagershult, Finnerödja-Tived, Viby, Sköllersta, Hallsberg, Kumla, Hardemo, Ekeby, Asker-Lännäs och Kvismare.

Vecka 3, 11

Nyköpings kontrakt, kontraktsprost Ylva Evensen. Kiladalen, Nyköping, Oxelösund, Stigtomta-Vrena, Tunaberg, Rönö och Tystbergabygden.

Vecka 4, 12

Södertälje kontrakt, kontraktsprost Åsa Lindgren. Enhörna, Hölö-Mörkö, Södertälje, Östertälje, Turinge-Taxinge, Överjärna, Ytterjärna, Vårdinge och Trosa.

Vecka 52, 8

Nynäs kontrakt, kontraktsprost Peter Mourath. Grödinge, Sorunda, Ösmo-Torö, Nynäshamn, Salem.

Vecka 5, 13

Rekarne kontrakt, kontraktsprost. S:t Johannes, S:t Ansgar, Tunafor, Västra Rekarne, Tors-hälla, Hällby med Tumbo och Råby-Rekarne, Husby-Rekarne, Näshulta, Kafjärden och Stenkivsta-Ärla.

Vecka 1, 9

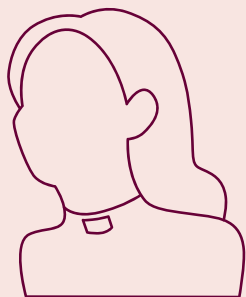
Domprosteriet, kontraktsprost Christofer Lundgren. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, Mariefred, Vårfruberga-Härad, Stallarholmen, Åker-Länna, Daga och Frustuna.

Tema: Prästen blev en hon

I år är det 50 år sedan kvinnor för första gången vigdes till präster i Strängnäs stift. Det firades då – och firas idag!

Idag är det en självklarhet med delat ämbete, men ändå något att fortsätta samtala om.

Så har meningsskiljaktigheter påverkat kyrkan. Och så har vi löst dem. Fördjupning av Helena Inghammar på sidan 20.

Eva och Karin var första kvinnorna att vigas i stiftet

Glädjen i vardagen tog udden av motståndet

Allvar och iver. Det var känslan när Eva Karlsson och Karin Karlberg prästvigdes som de första kvinnorna i Strängnäs stift. I femtio år har de glatts, kämpat och pustat ut tillsammans.

DE MINNS TYNGDEN av mässhakarna i vinröd sammet. Gjorda för män och burna av män.

Eva Karlsson och Karin Karlberg var två tunna tjejer på 24 och 23 år. Det var den 14 december 1975 och de skulle som första kvinnor i Strängnäs stift viga till präster.

Uppståndelsen var stor. Sveriges Television var på plats, liksom Dagens Nyheter. Ändå är det känslan av att vara omsluten som stannat kvar. För mässhakarna gav också trygghet, så som syftet var när man från domkyrkans håll reserverat dem för de två unga kvinnorna.

En lång studietid var över.

– Äntligen! Det var min känsla. Vi hade ansträngt oss så hårt under några år. Vi pluggade, Eva arbetade samtidigt som musiklärare och jag hade barn. Dessutom fick vi för oss att läsa in en termin för att komma ut i yrket fortare. Vi var ivriga, säger Karin Karlberg.

Studietiden hade varit en fredad upplevelse. Det var först när de kom till Uppsala för den avslutande praktiska terminen som de klev in i ett sammanhang där kvinnoprästfrågan diskuterades.

Visst, Karin Karlberg hade frågat en kyrkoherde om praktikplats och fått ett nekande svar, följt av repliken ”för övrigt anser jag att stiftet bör hållas rent”.

Men i allt väsentligt var det biskopen, Åke Kastlund, som stod i skottgluggen. Det var hans ställningstagande. Han ville öppna stiftet för kvinnliga präster och det kände jag mig trygg med. Vi visste att förväntningarna i församlingen var positiva, säger Eva Karlsson.

På Karin Karlbergs matbord utanför Lästringe ligger några av alla tidningsklipp från yrkeslivet. Genom karriären har de fått vänja sig vid att vara de första kvinnorna i flera roller: första kvinnliga stiftsadjunkten, första kvinnliga biskopsadjunkten, första kvinnliga kontraktsprosten... Och vid att få rubriker därefter.

Uppmärksamheten har väckt kluvna känslor:

– Jag är en person som inte vill stöka till det. Och jag förstod att min prästvigning skulle göra just det, säger Eva Karlsson.

Redan vigningen orsakade splittring. Tre manliga prästkandidater som inte ville samarbeta med kvinnliga präster fick sörvas efterföljande söndag.

Eva Karlsson och Karin Karlberg visste från början att frågan om kvinnoprästmotstånd skulle följa dem och bestämde också tidigt hur de skulle svara: ”Vår tro är större än motståndet”.

De kallar den sin ”formel”. Hittills har den besannats, säger de. Stunder av ifrågasättande har trumfats av vardagsarbetet. Av glädjen i barnverksamheten och själavårdens bråddjup. Av språnget mellan att ena stunden predika över ett tvåtusenårigt skriftställe och nästa ligga på alla fyra och tejpa ihop en Noas ark-kuliss i hopp om att den ska hålla för ännu ett spel.

– Självklart har det funnits problem som har med kvinnoprästmotstånd att göra. Men det är viktigt att komma ihåg att det inte är det enda problemet. Det finns en rad saker att tycka olika om i kyrkan, och så måste det få vara. Inte sällan har konflikter kring synen på

Första kvinnoprästerna i stiftet på 800 år!

Strängnäs genom tiderna första kvinnliga präster fick sitta sig i ett ofta och länge till i biletstället. Här ses de tillsammans med biskop Åke Karlsson. Eva Aronsson-Karlsson ses i och Karin Karlsson till höger.

Väst skrev Karin och Eva historia på söndagen. De vigdes då till präster i Strängnäs stift. Inte på 800 år har en kvinna vigts till präst i stiftet.

Karin Karlsson och Eva Aronsson-Karlsson heter de och är 22 och 24 år gamla. Utom Karin och Eva vigdes åtta manliga kolleger till präster. Den här prästvigningen har föregåtts av långa och heta diskussioner. Dompösten Carl Strandberg som är emot kvinnliga präster demonstrerade genom att inte sätta sin fot i kyrkan.

Kandidaterna Kjell Granroth, Lars-Åke Larsson och Gunnar Norberg som inte heller gillar kvinnliga präster var dock med och bevakade vigelsen på söndag.

Biskop Åke Karlsson sa: "Vi behöver bäras fram av en stark tro och innerlig övertygelse, inte minst Eva och Karin som på grund av ert kön kan komma att möta vissa våldigheter." SE SID 20

Vigningen av Eva Karlsson och Karin Karlberg väckte uppståndelse – både glädje och missnöje. Självklarheten i kallelsen, och glädjen i arbetet, har gjort det lättare att möta motståndet. Faksimil från tidningen Folket 15/12 1975. FOTO: CAROLIN ERICSSON

kvinnliga präster egentligen handlat om något annat, säger Karin Karlberg.

BÅDE HON OCH Eva Karlsson har i rollen som chefer funnit vägar fram i samarbetet med manliga kollegor som inte kunnat tänka sig att fira mässa med en kvinnlig präst.

– En del har ändrat uppfattning genom årens lopp. Man får ha respekt för att processen tar tid när det som varit rätt i tusen år plötsligt blev fel, säger Eva Karlsson.

De delar ett slags självklarhet i yrket. Kallelse är att se att det finns ett arbete att utföra och att förstå att man själv skulle kunna göra en insats, menar de. Självkänslan fick de hemifrån, inte minst via uppmuntrande fäder. Söndagsskolan väckte lusten till teologi och till att bli tagen i anspråk för kyrkan.

– Det är givetvis jobbigt när någon har velat frånta mig legitimitet, när det jag gjort som präst inte räknas. Men det kan inte nå in i mig för jag har aldrig tvekat på giltigheten i det jag utfört.

Därför har motståndet varit en icke-fråga, säger Karin Karlberg.

De vet att det finns kvinnliga kollegor som haft andra erfarenheter. Båda har de genom åren haft stöttande roller, formellt och informellt. Som stiftets första kvinnliga präster har de brutit mark och varit föredöme. Lyssnat på andra.

Och lyssnat på varandra.

– Karin hade en soffa i sitt arbetsrum. Vi jobbade båda i Södertälje. Att efter jobbet, innan man åkte hem till sitt, bara få sjunka ner i den där soffan och

Karin Karlberg och Eva Karlsson blickar tillbaka. De läste ut utbildningen i rekordfart och gick ut tidigt i tjänst bara 23 och 24 år gamla.

sucka en stund var ovärderligt, säger Eva Karlsson.

Scener dyker upp i minnet. Lästringe kyrka, julottemorgon och upptaget till sista plats. I bänkraderna en man från Grekland. När Karin Karlberg kliver fram från sakristian kan han inte hejda sig: "My god, it's a woman!", utbrister han högt.

Och så flickan som besökte sin mormors kyrka. Att församlingen hade en manlig präst gjorde henne förundrad. "Kan man ha det?!", frågade hon Karin Karlberg, sin egen präst därhemma.

Vanans makt är stor. Men normer kan också förändras.

En av de män som inte ville prästvi-

gas tillsammans med Eva Karlsson och Karin Karlberg har behållit sin ståndpunkt. Det vet de eftersom de fortfarande är vänner, precis som de var då. För bara någon dag sedan talade Karin Karlberg med honom:

– Jag sa skämtsamt "jag skulle verkligen bli besviken om du bytte åsikt nu".

KARIN KARLBERG ÄR 73 år. Eva Karlsson 74. Karin skriver och predikar ibland. Eva är kyrkoherde i Dunker-Lilla Malma församling. Båda har varit stiftet troget.

– Ibland kan jag undra över vad jag bidragit med till kyrkan, tjänsten har ju varit en stor del av livet. Men det får

Faksimil från Eskilstunabaserade tidningen Folket. 1. Text: Erik Andersson, foto: Hans E Ericson. 2. Text: Tor-Björn Gustavsson. Foto: Hasse Lundh

förstås andra svara på, säger Eva Karlsson.

Karin Karlberg summerar femtio år av "allt mellan himmel och jord":

– Det har varit en myckenhet arbete och en myckenhet glädje.

KRISTINA LINDH

Festmessa i domkyrkan för att fira första prästvigningen av kvinnor i Strängnäs stift

DEN 14 DECEMBER – 50 år på dagen sedan den första vigningen av kvinnliga präster i Strängnäs stift – hålls en festmessa i Strängnäs domkyrka för att fira.

– Det är högtidligt och

glädjefyllt att få uppmärksamma den rikedom av röster, kompetens och erfarenheter som 50 år av kvinnliga präster i Strängnäs stift inneburit, säger biskop Johan Dalman.

Biskopen är med och celebrerar mässan och prästen Catharina Carlsson predikar. Medverkar gör också diakon Ulf Klingowström och organist Jonas Lind.

Jag får ofta nypa mig i armen

Nyvigda Karin gläds åt att få möta människor i livets alla skeden

Karin Andelius Sjöström är en av stiftets nyaste präster, hon vigdes i juni i år.

Det har gått 50 år sedan Eva Karlsson och Karin Karlberg prästvigdes. Vid Strängnäs stifts senaste prästvigning gav en annan Karin sina löften vid altaret i domkyrkan, Karin Andelius Sjöström.

EFTER ATT HA arbetat som församlingspedagog i Stockholm, och gjort merparten av sin praktik i Södertälje önskade Karin Andelius Sjöström att få komma till Sorunda under pastorsadjunksåret.

– Jag önskade att få komma till landsbygden och trivs oerhört bra i Sorunda. Det är en levande församling med engagerade medlemmar som gärna hugger i och vill samarbeta. Dessutom är Sorunda kyrka en fantastisk vacker kyrka med anor från 1100-talet. Att tjäna i ett kyrkorum präglat av sekler av tro och tradition är en stor källa till inspiration.

– Och jag tycker att det är fantastiskt att äntligen få tjäna som präst!

HEMMAHÖRANDE I VÄLLINGBY, där livet med man, två barn och två bonusbarn och katten Sören pågår, och med en frikyrklig bakgrund från Örebromissionen var det kanske inte helt givet att Karin Andelius Sjöström skulle söka sig till Strängnäs stift. Eller ens bli präst. Men Karin är hemma.

Kallelsen att bli präst fick hon egentligen för många år sedan. Det var en fysisk tydlig förnimmelse med ett klart tilltal om vad hon skulle göra. Då var

Karin dansare och småbarnsmamma och livet kom emellan, ”Jag lät det ligga och gro”. 2017 tog hon steget till teologistudier. Och steget till Svenska kyrkan; processen att byta samfund hade pågått inom henne i många år. När hon började föra samtal med Strängnäs stift klarnade beslutet att det är här hon vill vara.

– Jag känner mig hemma i andligheten här, säger Karin som bortom de tillsynes stora skillnaderna hittat en fromhet och kultur som hon känner igen.

– Här är bland annat liturgin viktig. Och synen på sakramenten, som något vi böjer oss djupt inför, går hand i hand med den tillbedjande praktik jag känner igen mig ifrån min barndoms kyrka.

Även hennes konstnärliga ådra – hon är utbildad dansare och danslärare, har arbetat som dansare, koreograf, pedagog och senare även som smyckesigner – hittar ett bättre hem i Svenska kyrkans rika estetik tycker hon.

– Min väg till att bli präst har gått genom flera yrkesliv, som alla har handlat om att lyssna, forma, uttrycka och vägleda.

ATT VARA KVINNA och präst har aldrig varit en teologisk fråga för henne. Även om det fanns betydligt fler manliga än kvinnliga pastorer under hennes uppväxt var det inget hon uppfattade som något tveksamt.

– Däremot har jag senare mött personer med en annan uppfattning och då har det varit viktigt för mig att ha goda argument – mer än att vi måste vara en progressiv kyrka i tiden. Detta behöver vi förstås också vara, men det räcker inte. Jag tycker om den anglikanske ärkebiskopen Rowan Williams resonemang om varför just könet på Jesus ska avgöra frågan. Jesus var ju också ett syskon, en vän, jude, snickare, en subversiv ledargestalt och så vidare. Dessutom ser det, rent kyrkohistoriskt sett, ut som att idén om att bara män kunde bli präster växte fram först lite senare bland de kristna. De påverkades, precis som vi gör, av den samtid de levde i och där var normen att männen bestämde. Utifrån detta är frågan inte främst teologisk utan mer kulturell egentligen.

Hon tycker det är en viktig fråga, även om Svenska kyrkan för länge sedan gjort klart och tydligt att prästkallet är för båda könen. Det är viktigt att vi påminner om varför detta gäller och att det inte ska tas för givet.

– Det behöver få sjunka in i varje ny generation varför det är så här vi tror i vår kyrka. Det behöver bekräftas och stärkas om och om igen. Inte minst för att vi är en del av en världsvid kyrka där merparten av våra kristna systrar och bröder inte håller med oss. Ekumeniken börjar med oss. Och vi måste sätta oss in i den andres argument, mötas och samtala.

– Men såklart är det delvis svårt. När man som kvinna har ett prästkall själv kan det bli personligt.

Skuggan som skymtar fram ligger dock inte tungt. Hon gläds över sitt uppdrag i ”folkkyrkan”.

– Det är stort att få möta människor i alla livets skeden och representera en kyrka som inte ger upp om någon. Det är en sån ära att döpa barn, celebrera nattvarden, att få begrava. Vilket förtroende, jag blir rörd när jag pratar om det och får ofta nypa mig i armen.

MARLENE W ANTONSON

Beslutet att viga kvinnor var väl förankrat

Kyrkan = kvinnoprästmotstånd. Eller? Trots att sextiofem år gått sedan Svenska kyrkan fick sin första kvinnliga präst finns fördomarna kvar.

SYNEN PÅ KYRKAN är kluven. Den anklagas ibland för att vara vänster och woke. Samtidigt odlas bilden av den konservativa överhetskyrkan.

Och i den ingår fördomen att Svenska kyrkan präglas av kvinnoprästmotstånd.

Enligt Boel Hössjer Sundman, teologie doktor samt präst och stiftsprost i Stockholms stift, skapades myten tidigt.

– De som var emot beslutet om kvinnliga präster lyckades plantera en bild av att beslutet

var något som kyrkan själv egentligen inte ville utan något som staten tvingat fram.

Visst fanns det motståndare inom Svenska kyrkan. Många av dem var präster som fick stort utrymme i media.

Men även förespråkarna var inom kyrkliga. Majoriteten av kyrkomötet 1958, som röstade för att öppna prästämbetet för kvinnor, var lekfolk.

– Lekfolket, liksom teologer, drevs av en övertygelse, grundad i evangeliet, om att det är allas uppdrag att förkunna och missionera, precis som kvinnorna vid graven.

BESLUTET OM KVINNLIGA präster ska ses i ljuset av en större samhälls- omvandling och en förändrad syn på kvinnan i offentligheten över huvud taget under 1900-talet, menar Boel Hössjer Sundman. På femtiotalet öppnades till exempel ett antal "uniformerade" yrken för båda könen, plötsligt fanns kvinnliga poliser och parkeringsvakter.

Att en vinklad bild av hur Svenska kyrkan tvingats godkänna kvinnliga präster levt kvar beror enligt Boel Hössjer Sundman på att den spridits framgångsrikt genom åren.

Bortom bilden av motstånd kan man

FOTO: VÄSTERNORRLANDS LÄNS MUSEUM

På palmsöndagen, 10 april 1960, prästvigdes Elisabeth Djurle som en av de tre första kvinnorna i Svenska kyrkan av biskop Helge Ljungberg i Storkyrkan för Stockholms stift.

konstatera att sextiofem år med kvinnliga präster varit betydelsefull och har påverkat kyrkan.

– Den viktigaste aspekten är teologisk, att uppdraget att förkunna och att förvalta sakramenten kan ges lika till både kvinnor och män. Sen har det förstås också breddat perspektivet, genom att kvinnor socialt sett förknippats med vissa erfarenheter och värden, som omsorg. De kunde få frågor om själavårdssamtal, eller att familjer ville att en kvinna ledde en begravning för att kvinnor uppfattades som mer omvårdande, säger Boel Hössjer Sundman.

Många beskriver hur prästyrket under samma tid sjunkit i status på grund av den ökande andelen kvinnor.

– Jag tror snarare att det beror på förändringar i samhället som sådant och på att prästrollen redan var satt i förändring. Till exempel minskade prästens ansvar som statlig tjänsteman alltmer.

ATT KVINNOR KAN bli präster är en central fråga för de flesta feministteologer. Men det betyder inte att de tidigare kvinnliga prästerna automatiskt var feministteologiskt drivna. De behövde

också ofta navigera i otrampad mark.

– De mötte motstånd från kollegor, de förminskades av media som skrev om "unga, söta flickpräster". Situationen krävde pragmatism och gjorde att de kvinnliga prästerna utvecklade olika strategier för att hantera situationer som uppstod. I grunden mötte de samtidigt stort stöd och uppskattning i församlingarna.

VAD FINNS KVAR att kämpa för? Svenska kyrkan har idag en rad kvinnliga präster och disputerade teologer på ledande poster. Boel Hössjer Sundman pekar på utvecklingen internationellt, där konservativ kristendomstolkning har medvind. I den största lutherska kyrkan i Lettland, där kvinnor tidigare kunde bli präster, är ämbetet nu öppet enbart för män.

Det gäller också att fundera på den egna självbilden, säger hon.

– Det är stor skillnad på att säga att ett beslut fattades som var oerhört teologiskt viktigt för oss som kyrka, och på att säga att staten tvingade oss att godkänna kvinnliga präster. Den senare bilden är inte sann. **KRISTINA LINDH**

Jenny omvärderade nätverk för kvinnor

När prästen Jenny Sjögren var nyvigd såg hon ingen vits med nätverk för prästvigda kvinnor. Idag ser hon annorlunda på saken, inte bara för egen del utan för hur det ser ut i världen.

JENNY SJÖGREEN, biträdande kyrkoherde i Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, prästvigdes 2000, kort efter att man tagit bort den så kallade samvetsklausulen.

– Det var inte så många prästvigda kvinnor i Gävle på den tiden och jag möttes oftast positivt. "Det här är inte för mig, det är ingen som ser ner på mig" tänkte jag då om

Jenny Sjögren

nätverket. De kvinnoprästmotståndare jag mötte tyckte jag att jag kunde hantera.

Det kvinnliga nätverket hon syftar på är *Forum för prästvigda kvinnor*. Nätverket har krympt sedan det bildades

1994, i Strängnäs finns i stort sett ingen representation, men Jenny Sjögren gick med 2019.

– Nu ser jag mönstren på ett annat sätt, strukturer som upprätthålls omedvetet. Kvinnor som säger nej till ledarpositioner för att man inte vill jobba orimligt mycket, försaka familj eller fritid. Eller vars chefskap bedöms annorlunda än män, konstaterar hon.

NÄTVERKET LYFTER frågor om förväntningar, ledarskap och tjänande, forskning och goda kandidater till tjänster och nomineringar.

För Jenny Sjögren är även nätverkets stöd till Lettland

viktigt. Fram till 1990-talet vigdes kvinnor, då den lutherska kyrkan hade en könsneutral konstitution. Men när kyrkan gick i en mer konservativ riktning ändrades konstitutionen och från och med 2016 blev yrket bara möjligt för män.

– Kvinnliga präster fick börja som lärare eller evangelister. Många flyttade utomlands. Idag finns två lutherska samfund med olika juristktion i landet varav Lettlands evangelisk-lutherska världsvida kyrka viger kvinnor. Jag var med vid en prästvigning i Riga 2019, berättar Jenny Sjögren.

MARLENE W ANTONSON

Så går samtalen innan prästvigning

Efter 65 år med kvinnor som präster kan frågan ändå ibland bränna till. För Strängnäs stift är det en självklarhet att män och kvinnor kan arbeta tillsammans.

Charlotte Bachelder

INNAN DET ÄR dags för biskopens antagningsprocess för den som vill bli präst i Strängnäs stift har Charlotte Bachelder, stiftsadjunkt med ansvar för prästrekrytering, redan pratat med personen minst tre gånger.

– Jag lär känna personen och försöker förstå bevekelsegrunderna till att bli präst. Min utgångspunkt är att personen kan samarbeta med präster oavsett kön eftersom Svenska kyrkan har beslutat det, och det är väldigt sällsynt att jag känner sådan oron under samtalens gång.

– Men någon gång har jag märkt, som en skugga, att det är något. Vid något tillfälle har personen valt att dra till-

baka sin ansökan och då kan man fundera på "vad var det för skuggor som gjorde det?". Vid något enstaka tillfälle har jag känt oro och i samtalet om vigningstjänsten poängterat vikten av att kunna arbeta med både kvinnor och män. Men det är väldigt sällan, som sagt, att jag känner oro, säger Charlotte.

Frågan regleras formellt i kyrkoordningen, närmare bestämt i 31 kap 2 §: "Domkapitlet får förklara den behörig att utöva uppdraget som präst som", och så följer bland annat krav på formell utbildning, medlemskap i Svenska kyrkan och språkkrav. Och så punkt 5: "... har förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön."

– I Strängnäs stift har vi även ett formulär där prästkandidaten får skriva på en försäkran om detta inför vigning, berättar stiftsjurist Lotta Lind.

I vigningslöftena lovar kandidaterna att följa vår kyrkas ordning.

– Om det uppdragas att man inte följer detta blir det ett domkapitelärende

Lotta Lind

och prästen får förklara sig. Det är inte acceptabelt, det är vår biskop väldigt tydlig med, säger Lotta, medveten om att inget system är vattentätt.

– Vi kan så klart inte gardera oss mot att människor inte menar det de skriver på, men vi får lita på att de också menar i sitt hjärta det de säger vid altaret.

Präster som är vigda innan kyrkoordningens bestämmelser tillkom behöver inte skriva på att de kan tjänstgöra med personer av annat kön, men den som blir kyrkoherde, församlingssherde eller motsvarande tjänst måste skriva under en separat försäkran. När det gäller kyrkoherdar är detta reglerat i kyrkoordningen, men för församlingssherdar eller motsvarande tjänster är det vårt domkapitel som har beslutat att det ska gälla även dessa befattningar.

MARLENE W ANTONSON

Inte alltid överens, *ändå alltid en*

Det är 65 år sedan Svenska kyrkan fick sina första kvinnliga präster, och 50 år sedan de första kvinnorna vigdes till präster i Strängnäs domkyrka. Frågan om kvinnors möjlighet att bli präster har diskuterats livligt både före och efter. Stiftsteolog Helena Inghammar visar hur kristna alltid brottats med olika åsikter.

Bakom orden

Helena Inghammar är stiftsadjunkt i Strängnäs stift. Hon har tidigare arbetat som kyrkoherde och lärare i liturgik.

PÅ STRÄNGNÄS STIFTS biskopskräkla¹ syns Petrus och Paulus rygg mot rygg. Deras blickar riktas åt olika håll även om de i grunden vill samma sak. Trots att de står vända ifrån varandra är de tillsammans symboler för enhet, och dessutom domkyrkans skyddshelgon.

Biskopens stav, som egentligen är en herdestav, symboliserar biskopens roll som stiftets herde. Herdens uppgift är att se till att ingen glöms bort eller lämnas kvar. Herdestaven är en hjälp att samla ihop dem som är på väg att irra bort sig. Att hålla ihop den flock som är stiftet.

Kyrkans historia är fylld av konflikter och av olika sätt att lösa dem eller förhålla sig till dem. Trots att vi inte är helt överens i alla frågor har kyrkan funnits i tvåtusen år. Det kristna hoppet bär oavsett skiljaktigheter.

En av de frågor som skapade sår under 1900-talet var frågan om vem som kunde bli präst. Diskussionen kom framför allt att handla om hur man skulle se på vissa uttalanden i Bibeln och om hur kyrkan skulle se på traditionen. Bibelord som ofta lyftes fram är Paulus ord om att kvinnan ska tiga och underordna sig i församlingen (exempel finns i 1 Korinti-

¹ Biskopskräklan i silver och halvädelsstenar är tillverkad 1927.

erbrevet 14 och i 1 Timotheusbrevet 2). Att Jesus valde enbart män till apostlar har använts som ett argument för att det ska vara så också i vår tid. Även det faktum att romersk-katolska kyrkan och de ortodoxa kyrkorna inte viger kvinnor till präster har använts som argument för att inte heller Svenska kyrkan bör göra det. Beslutet om att öppna prästämbetet för kvinnor i vår kyrka togs 1958 och de första prästvigningarna av kvinnor skedde på påsksöndagen den 10 april 1960. Då vigdes tre kvinnor till präster i Svenska kyrkan. Vigningarna ägde rum i Stockholm (i Storkyrkan och på S:ta Katharinastiftelsen) och i Härnösands domkyrka.² I Strängnäs dröjde det till december 1975 innan de första kvinnorna prästvigdes, vilket gör Strängnäs till ett av de senare stiftet att viga kvinnor till präster. Endast i Visby (1980)³ och Göteborg dröjde det längre, i Göteborgs stift till 1992 innan kvinnor och män vigdes tillsammans i stiftets domkyrka av stiftets biskop.⁴

I SAMBAND MED beslutet om kvinnors tillträde till prästämbetet 1958 infördes också det som kommit att benämnas samvetsklausulen.⁵ Klausulen var ett sätt att låta två olika hållningar i ämbetsfrågan rymmas sida vid sida i kyrkan. Till samvetsklausulen hörde den ”väjningsrätt” som innebar att den biskop eller präst som inte erkände kvinnor i prästämbetet kunde välja att avstå från att viga dem eller tjänstgöra med dem.⁶ Klausulen sammanfattas

2 Mer om viningarna den 10 april 1960 samt en intervju med Elisabeth Djurle Olander finns i jubileumsboken av Hössjer Sundman, Boel. (red.) Du ska bli präst. Livsberättelser 50 år efter kyrkomötets beslut. Lina Sjöberg, text och Sanna Sjöswärd, bild. Stockholm, 2008, se särskilt kapitlet ”Försvinner känslan av att man står inför ett ovanligt fenomen” s. 8–20 och ”Närhet och glädje” s. 21–28.

3 Hössjer Sundman, Boel. (red.) Äntligen stod hon i predikstolen! Historiskt vägval 1958. Stockholm, 2008. Pårmens insida.

4 Redan några år tidigare hade dock kvinnor vigts för tjänst i Göteborg men då först i det angränsande Skara domkyrka av Skara stifts biskop. Första gången det hände var 1985.

5 Med samvetsklausulen avses de uttalanden som allmänna kyrkomötets särskilda utskott gjorde vid behandlingen av 1958 års förslag till behörighetslag. Uttalandena sammanfattas i Regeringens Proposition 1981/82:93.

6 Även om samvetsklausulen formellt upphörde 1982, fanns den i praxis kvar på många håll.

i Regeringens Proposition 1981/82:93:

– biskop skall inte vara skyldig att mot sin religiöst grundade övertygelse viga kvinna till präst

– präst bör inte åläggas att i tjänsten utföra sådant som uppenbarligen skulle kränka hans samvete på grund av den övertygelse han hyser i kvinnoprästfrågan

– prästlöftena får inte tolkas så att den som ställer sig avvisande till kvinnliga präster inte kan avlägga dem

– vid tillsättning av prästerlig tjänst utan val skall kyrkorådet i sitt yttrande kunna ge till känna om kyrkorådet önskar att en kvinna inte skall komma i fråga för tjänsten.⁷

I STRÄNGNÄS BLEV det två prästvigningar i december 1975. Vid den första vigdes kvinnor och de män som ville vigas tillsammans med kvinnor och vid den andra enbart män. Före varje prästvigning hålls prästexamen och vid den prästexamen som föregick de båda kvinnornas vining och vid själva viningen valde domprosten och två av domkapitlets ledamöter att avstå från att närvara.⁸

Femtio år har gått sedan dess och samvetsklausulen har spelat ut sin roll. År 2025 är majoriteten komminister i Svenska kyrkan kvinnor, medan det bland kyrkoherdar och biskopar är fler män än kvinnor.⁹

GENOM KYRKANS HISTORIA har man löst frågor på olika sätt. Efter Jesu himmelfärd samlades lärjungarna för att utse en efterträdare till Judas som förrätt Jesus. Det fanns två förslag och för att lösa situationen beslöt man att kasta lott om vem som skulle utses. ”Två blev föreslagna, Josef Barsabbas, som kallades Justus, och Mattias. Och man bad: »Herre,

7 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/om-man-och-kvinnor-som-praster-i-svenska-kyrkan-m_g50393/ (2025-06-23)

8 Strängnäs domkapitel. Protokoll med bilagor A 1:246 1975. Domkapitel 1975–11–18. Särskilt protokoll hållet i domkapitlet i Strängnäs 1975–11–18. § 7. Riksarkivet i Uppsala.

9 Matrikel för Svenska kyrkan 2025. Stockholm, 2025. s. 419.

du som känner allas hjärtan, visa oss vilken av dessa båda du har utvalt till denna tjänst som apostel efter Judas, som övergav sin plats för att hamna där han hör hemma.» Så kastade de lott, och lotten föll på Mattias, och han upptogs som den tolfte bland apostlarna. (Apostlagärningarna 1:23-26)

Ibland förflöt besluten inte lika smärtfritt.

Under kyrkans tidigaste tid hade Petrus och Paulus olika bild av hur kyrkan skulle utvecklas. Petrus menade att kyrkan i första hand skulle vända sig till judar medan Paulus ansåg att kristendomen inte krävde att man skulle gå vägen via judendomen utan att var och en kunde bli kristen oavsett religiös bakgrund. Om detta och om hur Petrus övertygas om att också hedningarna, alla de som inte är judar, kan ta emot Guds Ande och döpas kan man

”I vissa frågor kan flera åsikter rymmas samtidigt, i andra väljer kyrkan tydligt väg.

läsa i Apostlagärningarna och i breven i Nya testamentet. (Apostlagärningarna 10) Kyrkan bestod trots att dess båda främsta företrädare drog åt olika håll. Det är hoppfullt, för precis som de är vi olika, både som människor och församlingar.

SOMLIGT SOM VI är oense om lämnar spår och leder till konflikter. Ett sådant exempel är splittringen mellan de östliga och västliga kyrkorna år 1054. Splittringen har sitt ursprung i diskussionen om ett tillägg i den nicenska trosbekännelsen (som i år firar 1700 år. Genom tillägget *filioque* i den del som berör Anden förstärktes Sonens roll inom treenigheten, i Svenska kyrkans psalmböcker översätts *filioque* med ”och Sonen”. I ortodoxa kyrkor används trosbekännelsen utan *filioque* då de inte accepterar formuleringen. Vid ekumenisk gudstjänst med ortodoxa kan vi läsa den så även i Svenska kyrkan.

Tillägget skulle diskuteras av påvens sändebud och patriarken i Konstantinopel vid ett möte i Konstantinopel 1054. Dessvärre verkar

något samtal inte ha blivit av och i stället kom det till en brytning som leder till att man sedan dess kan tala om en östlig och en västlig kristendomstyp även om kyrkan fortfarande är en.¹⁰

1500-talet är också en intressant tid då olika riktningar inom kyrkan bryts mot varandra, vilket leder till det vi kallar reformationen. I Sverige gick vi från att vara en del av den romersk-katolska kyrkan till att bli en evangelisk-luthersk kyrka. Det skedde genom en rad beslut under flera decennier och det var långt ifrån en rak väg. Den teologi som växte fram under reformationen i Sverige är kopplad till centralgestalten Martin Luther (1483–1546) men formulerades också av hans lärjunge Philipp Melanchton. Bröderna Olaus och Laurentius Petri från Örebro, var nyckelpersoner i Sverige under reformationsåren. Laurentius som Sveriges förste evangeliska ärkebiskop. Reformationen i Sverige tog lång tid att genomföra, beslut i olika riktning togs och helt överens var man kanske inte ens vid Uppsala möte 1593 som räknas som reformationens slutpunkt.

PETRUS OCH PAULUS står rygg mot rygg på stiftets biskopskräkla. De är på väg mot samma mål men ser olika vägar dit. I efterhand vet vi att det var Paulus som gick segrande ur striden så att säga. Kyrkan valde den väg han förespråkade.

I kyrkan har vi aldrig varit helt överens om allt, total konsensus uppstår sällan när människor lever tillsammans. Oenigheter har lösts på olika sätt, genom lottning, genom splittring eller genom röstning. I vissa frågor kan flera åsikter rymmas samtidigt, i andra väljer kyrkan tydligt väg. Kyrkan består trots olikheter och skilda åsikter och även om vi kan se olika kyrkliga inriktningar sida vid sida och genom historien så är kyrkan samtidigt en enda. 1958 fattades beslut om den väg som är Svenska kyrkans, både kvinnor och män är präster i vår kyrka. I år firar vi att det är femtio år sedan det blev möjligt också i vårt stift.

¹⁰ Berntson, Martin Kyrko- och samfundskunskap. Stockholm, 2022. sid. 31-32.

Nyöversättning av NT klar

UNDER FEM år har exegeter, stilister och en mängd olika expertgrupper arbetat med att översätta Nya testamentet. I november antogs NT 2026 av Svenska Bibelsällskapets styrelse och den lanseras på Bokmässan nästa höst. Redan i januari bjuder stiftsgården Stjärnholm in till 2026 – ett bibelns år, då Anders Göranzon, Svenska Bibelsällskapets generalsekreterare, berättar om arbetet.

– Nu återgår vi till en situation som liknar den före reformationen. Då var svensk kristenhet en del av den katolska kyrkan, nu översätts Nya testamentet i ett ännu bredare ekumeniskt sammanhang, säger Anders Göranzon.

FOTO: OLOF BRANDT

Bibelsällskapet firar: Karin Wiborn, vice ordförande, Åke Bonnier, ordförande och Anders Göranzon, generalsekreterare.

Det är 500 år sedan NT översattes till svenska för första gången, och 40 år sedan NT 1981 kom. Direktiven för den nya översättningen har varit att den ska bygga på aktuell forskning och göras i ekumenisk anda.

Väckelsepredikant i kriminaldrama

VÄCKELSEPREDIKANTEN MED det mustiga språket, Lars Levi Laestadius, porträtteras just nu i tv-serien *To cook a bear* på Disney+, efter boken *Koka björn* av Mikael Niemi. Det hela är en kriminalhistoria där prosten, porträtterad av Gustaf Skarsgård, ikläder sig detektivens roll och söker sanningen om en vallpigas död tillsammans med den samiske fostersonen Jussi. Den färgstarke predikanten väcker ortsbornas vrede – och ruelle. Bortom karikatyrerna finns intres-

FOTO: DISNEY+

santa karaktärer och en spännande historia. Serien får betyg fyra av fem av både Dagen och DN.

Nu finns webinariet om svenskt teckenspråk: **Vad är svenskt teckenspråk egentligen? Föreställningar och konsekvenser** att se i efterhand på isof.se.

Svenska kyrkan i unikt samarbete med Statens historiska museer

I ETT unikt tvåårigt projekt samarbetar Svenska kyrkan i Eskilstuna med Statens historiska museer för att knyta tätare kontakt i sina roller – och för att göra kyrkokonsten mer angelägen och mer tillgänglig för fler. I samarbetet ingår ett antal utställningar, både i museum och i

Eskilstunas kyrkorum. Från 4 februari går det till exempel att se Fors kyrkas skulptur *Kristus som smärtomannen* i Landskyrkan på Historiska museet i Stockholm, som en första del av samarbetet. Samarbetet är också tänkt att öka kunskapen om de föremål som finns i kyrkorna.

FOTO: ULF TJÄRNSTRÖM

Vad har de för laddning? Vilka berättelser innehåller de? Vilken roll spelar de i det andliga rummet?

Studiecirkel om uppgiften att undervisa

HUR HÖR pedagogik, undervisning och tro ihop? Delta i en studiecirkel kring boken *Hur lär man sig att tro?* av Anders Hedman. Boken öppnar upp för samtal kring hur församlingen tar sig an den grundläggande uppgiften att undervisa.

FOTO: IKON

20 januari startar studiecirkeln med en träff i Strängnäs, sedan följer tre digitala träffar under våren. Anmäl dig senast 15 januari. På sidan elva i det här numret av Portalen recenserar stiftspedagog Helena Åhlin boken.

FOTO: STUDEFÖRBUNDET SENSUS

Till sin hjälp har guiden en multireligiös resväska.

Strängnäs stift ger multireligiös guideutbildning

I VÅR arrangerar Strängnäs stift i samarbete med Sensus och nätverket *Sveriges multireligiösa guider* en utbildning för den som vill leda multireligiösa guidningar i skolan, församlingar och andra organisationer och som vill fördjupa sina kunskaper om religioner i dagens Sverige.

Utbildningen börjar 6/2 och är fördelad på två helgträffar i Stockholm och en elva veckor lång distansdel.

Obs! Sista dag för anmälan är 15/12.

Japansk körledare har sångdagar i Kräcklinge

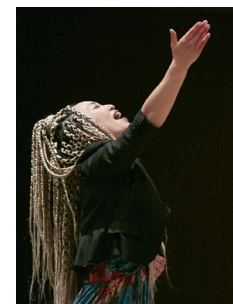

FOTO: TETSUO KITAGAWA

DEN 27-28/1 bjuder Mosjökören in andra körer för att sjunga tillsammans under ledning av den japanska gospelkörledaren Jenna Nanako. Kören medverkar i gudstjänsten den 1/2 kl. 18. Anmälan senast 19/12, kostnad 120 kr.

Färdplanen förstärks me

Tillsammans med Stockholm, Uppsala, och Västerås stift ingår Strängnäs

Svenska kyrkan är halvvägs in i etapp två i Färdplan för klimatet. Enligt den ska verksamheten vara klimatneutral år 2030. Arbetet för att nå målen stärks nu ytterligare genom Svenska kyrkans klimatanoder.

STRÄNGNÄS STIFT INGÅR tillsammans med Stockholm, Uppsala och Västerås stift i alldeles nystartade klimatanod Mellansverige, en av fyra klimatanoder i landet. Noden består av tre klimatsamordnare och en klimatkommunikatör: Lisa Svensson, Kim Qvarnström, Ulrika Jakobsson och Annika Sundin. De ska inspirera, peppa och hjälpa församlingar och pastorat med klimatarbetet. Att arbetet nu intensifieras beror på att vi har mycket kvar att göra, men klimatsamordnare Ulrika Jakobsson poängterar att arbetet i sig skapar hopp – att agera ja-gar hopplosheten på porten.

– Vi fortsätter med höga ambitiösa mål, samtidigt som arbetet måste anpassas efter varje församlings egna möjligheter. Det finns olika förutsättningar: geografiskt, ekonomiskt, personellt, men kanske också lågt hängande frukter?

I etapp två poängteras tydligare hur kyrkans grunduppdrag bidrar till färdplanen. Klimatfrågorna handlar om hur vi ser på oss själva, varandra, vår relation till skapelsen och Gud. Och här har kyrkan ett speciellt uppdrag att verka för värderingsförändring och lyfta den andliga och existentiella dimensionen.

– Här kan vi bidra med något viktigt. Här finns mycket av vårt hopp och vårt varför, och vi har en fantastisk potential att skapa ringar på vattnet, säger Ulrika Jakobsson.

HON FÅR MEDHÅLL av sina klimatkollegor, kyrkan är inte som vilken organisation som helst.

– Kyrkan är en intressant organisation. Den känns mer framstående i de här frågorna, och här finns inga målkonflikter som det ofta gör i näringslivet, säger Kim Qvarnström.

– Kyrkan är som ett gammalt gatunät som vuxit fram organiskt – så alla enheter har sina egna organisationer. Det finns inget system som funkade för alla utan att alla ska få blomma på

Lisa Svensson

är klimatsamordnare för kyrkans uppdrag, och är i Stockholm på deltid. Hon har en gedigen kyrklig bakgrund och kommer närmast från Kirsebergs församling, som har en grön inriktning. Hon boxas, dansar lindy-hop och gör alltid DN:s söndagskorsord.

Kim Qvarnström

är klimatsamordnare för resor och transporter. Han har omskolat sig från bankbranschen, kommer närmast från ett kommunalt återvinningssbolag och lägger gärna sin lediga tid på familjen och sommarstället.

Lisa Svensson, Kim Qvarnström, Ulrika Jakobsson och Annika Sundin

sitt eget sätt, säger Lisa Svensson.

– Jag har inte jobbat med den fjärde hållbarhetsdimensionen, den andliga, förut. Men det är såklart viktigt att det även finns hopp och motivation till förändring, säger Ulrika Jakobsson, och får medhåll av Lisa Svensson:

– Jag är övertygad om att det behövs en inre omställning såväl som en yttre. Vi kan inte bara tänka på hur vi ska sopsortera på bästa sätt, vi behöver också prata om vad människans roll i det här är, och vad ett gott liv är. Vi kan inte ha ett gott liv utan att också ha citronfjärilen, säger hon.

DET FINNS FLERA goda exempel i församlingarna i Klimatanod Mellansverige, Kim framhåller hur Strängnäs stift minskat sina flygresor med 63 procent. De goda exemplen kan bli till

d klimatnoder

i klimatnod Mellansverige

undin utgår från stiftskansliet i Stockholm. Bilden är ett montage.

FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

Annika Sundin

är kommunikator för klimat och hållbarhet, och har tidigare hjälpt företag med deras klimat- och hållbarhetsarbete i eget företag. Du har kanske också sett henne inspirera till hållbarhet på Instagram. Hon har ett lantställe i Roslagen och hänger gärna i second hand-butiker.

Ulrika Jakobsson

är klimatsamordnare för hållbar konsumtion och har jobbat för HM-gruppen i 22 år. Hon gillar återbruk av möbler och prylar, att springa i skogen, och har, för jobbets räkning, bott ett år i Bangladesh.

inspiration inom noden, men också till fler.

– Allt handlar om att få med oss fler och att få fler att inse att omställning både är riktigt viktigt och att vi alla kan bidra på olika sätt, säger Annika Sundin och framhåller att det gärna får göras med gott humör.

– Det är inte bara viktigt och bråttom att vi ställer om. Det är också enkelt och roligt. Jag brukar säga "No fun, no change". Har vi inte kul så blir det ofta inte mycket av med förändringen, säger hon.

Och Kim Qvarnström håller med:

– Vi måste bidra till den här beteendeförändringen på ett engagerande och inspirerande sätt för att vi ska få till de konkreta förändringarna.

JOAKIM VESTLUND
MARLENE W ANTONSON

Målen i färdplanen uppfylls gemensamt:

- **KYRKOSTYRELSEN FATTAR** beslut om färdplanen och om etappmål.
- **NATIONELL NIVÅ** samordnar arbetet med färdplanen genom processledning, beredning av beslut, uppföljning och aktivt stöd genom hållbarhetsportalen.
- **EN TAKTISK** grupp bestående av medarbetare och chefer från stift, prästlönetillgångarna och Svenska Kyrkans Unga, med specialistkompetenser samt bred strategisk klimatkunskap bereder samordnade insatser utifrån etappmål.
- **ENSKILDA MEDARBETARE** har nationellt samordningsansvar inom område begravning, klimatanpassning, kyrkans uppdrag, entreprenad och pilgrimsvandring. Uppsala stift ger stöd till hela Svenska kyrkan i energifrågor.
- **KLIMATNODER I** Luleå, Göteborg, Linköping och Stockholm främjar arbetet med resor och transporter, konsumtion samt cirkulär konsumtion (t.ex. återbruk) på fastighetsområdet i församlingar i det egna och närliggande stift.
- **PÅ STIFTSNIVÅ** arbetar de olika verksamheterna tillsammans med klimathandläggare för att främja stiftets, församlingars och pastorats arbete för att nå målen i färdplanen.
- **VID VARJE** stift finns även personal med ansvarsområde miljö/miljödiplomering/hållbar utveckling.
- **KLIMATAMBASSADÖRER ÄR** anställda, volontärer och förtroendevalda, som ska öka kännedomen om färdplanen och rusta och inspirera Svenska kyrkans medlemmar i deras klimatengagemang.
- **KYRKOHERDEN, KLIMATHANDLÄGGARE** och andra medarbetare i pastorat och församlingar arbetar utifrån kyrkorådets miljömål. Här förverkligas mycket av det konkreta arbetet med färdplan för klimatet!

Wilhelm Tengroth

Ålder: 20 år.

Familj: Sambo.

Bor: Oxelösund.

Gör: Ny kock på stiftsgården Stjärnholm.

Favoritmat en lat dag:

Spagetti och köttfärsås. Den blir godast om den får koka i många timmar – om man ändå ligger hemma i soffan.

På fritiden: Då seglar jag.

Jag och min sambo har två segelbåtar. En maxiracer, en blandning mellan bobåt och kappseglingsbåt och en renodlad kappseglingsbåt, Monark 606.

FOTO: SANDRA BERGENTOF

Stjärnholms nye kock gillar att jobba in i sista minuten

Wilhelm Tengroth, ny kock på stiftsgården Stjärnholm, har två passioner: segling och matlagning.

– Jag tycker om situationer som kräver fullt fokus. På min fritid så älskar jag att segla och här finns stora likheter. När jag kappseglar krävs fullt fokus, man ska ha koll på andra båtar och seglen ska trimmas så att båten går så fort som möjligt. I restaurangen är det stressigt innan gästerna kommer och maten ska vara klar, det kräver fokus och samarbete, lagarbetet är viktigt både i köket och på båten. Och man vill alltid vinna.

– Däremellan är det semestersegling. Då är man ute och ser skärgården och utforskar nya platser i ett lugnare tempo.

Hur känns det att komma till Stjärnholm?

– Det är roligt och spännande! Jag har varit här i tre månader så nu börjar jag känna mig varm i kläderna. Det är en rolig restaurang rent arbetsmässigt, med bra kombination med lunchbuffé som är lite lugnare och sedan tallriksbjudningar då det gäller att sätta upp-lägg och smakerna in i det sista när

gästerna kliver in i matsalen. Då är det stress och press.

Hur kom du in på kock-banan?

– Jag har alltid tyckt om att laga mat, när jag var liten var jag mycket med mormor i köket. Jag var inne på att jobba med ekonomi men hon sa att ”du kommer att sluta i ett kök”, och så blev det till slut.

Vilken mat ser du helst på menyn?

– Det är kul att göra det lilla extra och att jobba med säsongerna och naturen. Nu senast gjorde jag en potatisterin, ett roligare sätt att servera potatis. Och tillbehören till en kötträtt kan varieras med årstiden. På hösten plockar jag in kantareller och rotfrukter, på våren väljer jag gärna nässlor och färska lökar, lägger i ramslök i bearnaisen i stället för dragon. Skogen och vår egen köksträdgård ska märkas i köket. Har man turen att ha granar man får plocka så kan man använda granskott.

Vilken mat väcker starka känslor och åsikter?

– Jag tycker att vi är rätt duktiga på att tillgodose både policy och önskemål så jag märker inte av några starka åsikter. Vi jobbar för att ha kött som är svenskt och minska matsvinn, och vi har alltid vegetariskt på lunchen även om ingen har förbokat det. Där försöker vi att inte använda oss av substitut. Istället för att göra något som ska likna en köttfärs, och använda sojafärs, är det roligare att göra en linsragu. Vårt mål är att det här ska vara något annat, något som inspirerar fler att prova vegetariskt.

Är det någon råvara du tycker är underskattad?

– I restaurangkök är man ganska duktig på bred användning men privat så tänker jag att rotselleri skulle man kunna använda mer. Man tänker kanske rotmos men du kan rosta den, göra puré, byta ut kött eller potatis.

MARLENE W ANTONSON

Källan 36

Start i mars

Som medarbetare i Svenska kyrkan omfattas du av dess uppdrag, tro och liv. Genom att delta i "Källan" kan du fördjupa din kunskap om kyrkan, dess uppgift och mål. Du får dessutom möjlighet att växa och mogna som människa samt få nya kontakter med andra medarbetare inom Svenska kyrkan. Kursen vänder sig till dig utan kyrklig profilutbildning.

Anmälan senast 2/2.

Alla kurser och utbildningar hittar du här:
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift/utbildning

Januari

20/1 2026 – Ett Bibelns år

Anders Göransson, direktor för Svenska bibelsällskapet, berättar om den nya översättningen av NT. Kl. 17 soppa och bröd (anmälan krävs), kl. 18 föredrag, kl. 19 Taizémässa och kvällste. Stiftsgården Stjärnholm.

22/1 Teologiskt rådslag i biskopsgården

Tema: Bibeln. Mikael Tellbe, primäröversättare för Svenska Bibelsällskapet (NT2026) gästar och föreläser på ämnet "Vem var Paulus?" Anmälan senast 22/12.

22/1 Lika unika

Hur möter vi människor som är olika oss själva? Inspirationsdag som utvecklar ett inkluderande förhållningssätt i möte med barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning i församlingsverksamhet. Anmälan senast 8/1.

Februari

24/2 Livsviktig gudstjänst

Från idé till handling med fokus på delaktighet och barnets möjligheter. Praktiska moment varvat med teori. För dig som arbetar med gudstjänst och vill verka för större delaktighet. Sollidens kursgård. Anmälan senast 20/1.

10–11/2 Att handleda ideella

Att ideella får handledning är en viktig del för att känna sig betydelsefull och rustas i uppdraget. Kursen ger dig som handleder ideella i din tjänst kunskap om handledarsamtal och juridiska och etiska riktlinjer. Stiftsgården Stjärnholm. Anmälan senast 9/1.

Mars

6–8/3 Vårtid – Djur i Noaks ark

Är du klok som en uggle, har ett minne som en elefant, snabb som en vessla, tar ansvar som en människa? Vi leker, pysslar och pratar om etik och värderingar på ett åldersanpassat sätt. Stiftsgården Stjärnholm. Anmälan senast 9/2.

17/3 Att leda gudstjänst, verktyg för lekmanaledd gudstjänst

En upptaktsdag, med ingång i kyrkans ordning och gudstjänstböcker, samt uppslag, inspiration och övning i att förbereda och genomföra gudstjänsten. 13/10 blir en uppföljningsdag som knyter an till gudstjänstuppgift utförd i hemförsamlingen. Stiftsgården Stjärnholm. Anmälan senast 2/2.

13–15/3 Vuxenväg till tro – ledarutbildning katekumenat

Hur ska vi möta vuxna som på ett öppet sätt vill samtala om livsfrågor och kyrkans tro? I katekumenatet delar vi både samtal och gudstjänstgemenskap med deltagarnas frågor och livserfaren-

heter som utgångspunkt; utifrån dessa får de möta Bibelns berättelser, kristen tradition och kyrkans liv. Stiftsgården Stjärnholm. Anmälan senast 6/2.

20–22/3 Döpt till ett uppdrag – Uppdraget

Genom dopet har vi fått ett uppdrag att ge evangeliet vidare till andra i både ord och handling. Det är genom att tillvarata varandras olika gåvor kyrkan blir mer hel. Utbildningen är för dig som är ideell och vill fördjupa dig i ett särskilt uppdrag i församlingen. Uppstart 20–22/3 på Stjärnholm, därefter digitala träffar under året. Anmälan senast 15/2.

Flera tillfällen

Predikoförberedelser i fastan

Häng med från din plats i stiftet på gemensamma samtal om fastans bibeltexter. Tillsammans arbetar vi med texterna och brottas med frågor som väcks. Måndagskvällar 16/2–23/3, digitalt. Anmälan senast 26/1.

Strängnäs stiftsnätverk för dataskyddsfrågor

Ett nätverk för Strängnäs stifts församlingar, pastorat samt stiftskansli för erfarenhetsutbyte i GDPR-relaterade frågor, som är nödvändiga för att efterleva dataskyddsförordningen. 19/3 (anmälan senast 16/3), 21/5 (anmälan senast 18/5). Digitalt.

To be or *not to be*

JAG FUNDERAR ÖVER hur det kommer sig att jag inte sällan beskriver mig själv utifrån vem jag inte är istället för utifrån den jag är.

Under tonåren kändes det viktigt att markera att jag inte var kristen ”på det sätt du nog tänker” (hur det nu än var du tänkte). Som ung i Uppsala kunde jag säga att jag var teologistudent från Göteborg, ”fast inte göteborgsteolog som du kanske föreställer dig.” När jag är utomlands presenterar jag mig som lutheran, ”men inte i den bemärkelse man ofta lägger i begreppet.” Och visst är jag glad, ”men inte riktigt så som du tror.”

Och jag undrar: varför gör jag så? Vad är det jag egentligen är rädd för att misstas för?

JESUS SJÄLV RÅKAR om och om igen ut för detta, även om situationen naturligtvis är allvarigare och förhållandet det motsatta: folk tar hela tiden miste på vem han är. Evangelierna igenom ser vi ständigt hur människor försöker kategorisera honom: några ser honom som en profet lik Jeremia eller Elia, andra som Johannes Döparen återuppstånd; många kallar honom rabbi eller lärare, folket ser honom som helare, undergörare och Davids son, medan religiösa ledare anklagar honom för att vara en villolärare, hädare eller besatt; de onda andarna avslöjar honom som Guds helige och romarna benämner honom hånfullt som judarnas konung – en brokig samling bilder där olika förväntningar, misstankar och tilltal speglar kampen om att förstå hans sanna identitet.

Jesus nöjer sig inte med detta utan

riktar uppfordrande frågan direkt till lärjungarna och därmed också till dig och mig: ”Och ni, vem säger ni att jag är?”

För de många titlarna, ibland hedrande, ibland anklagande, kommer aldrig utan förbehåll. Ofta blir de mer speglingar av talarens egen bild än ett öppet erkännande av vem Jesus verkligen är.

Så i slutänden kvarstår enstaka frågan: ”Men du då, vem säger du att jag är?”

Och just där träffar han min ömma punkt, det där med vem jag inte är. Som kristna utgörs vår grundidentitet aldrig av vem vi inte är, utan av vem vi är. Vem vi är i Kristus. Att du och jag som döpta för all framtid är infogade i Kristi kropp – förenade med dem som gått före, dem som lever nu och dem som ännu ska komma. Vilar vi i det blir brasklapparna om vilka vi inte är, om inte ointressanta så ändå, sekundära.

Därför är det nästan ironiskt att just under året då den nicenska trosbekännelsen, kyrkans uråldriga, allkristna, ”ja” till vem Jesus är, fyller 1700 år så har det diskuterats i media om vad en kristen egentligen inte ska behöva tro. Som om det vore viktigare att definiera bort än att frimodigt bekänna.

SÅ JAG ÅTERVÄNDER till min ursprungsfundering: det är förstås en hel mängd olika saker jag inte är. Men kanske är det till sist mindre intressant. För den alldeles avgörande frågan är ändå inte vem jag inte är – utan vem Jesus är. Och att jag mitt i allt och med hela mitt väsen, vågar svara med Petrus: ”Du är Messias, den levande Gudens son.” Och jag är din.

BISKOP JOHAN DALMAN

